

Welkom bij

De molentocht 2022

Een route langs molens van Den haag
op 14 en 15 mei

Cargoroo

Het pretpakket

De molentocht route

Photo challenge

Bakfiets Bingo

Molenweetjes

Geschiedenis van molens op de route

De molen-quiz

Antwoorden quiz

De routekaart

START

Trekweg 102, 2516 SB, Den Haag

Nationale molendag

Steeds meer Nederlanders bezoeken een molen tijdens Nationale Molendag en op regionale molendagen. De toegenomen interesse in alternatieve energievormen zorgt er onder andere voor dat we met andere ogen naar molens kijken. Vroeger waren ze zo gek nog niet. De molenaar deed zijn werk met behulp van de wind of een snelstromende beek. Het koste niets en was goed voor het milieu.

Veel molens zijn het hele jaar door één of meer dagen per week open voor publiek. Een bezoek aan een molen is vaak gratis en is leuk voor jong en oud. Veel molens zijn in bedrijf en er wordt van alles georganiseerd; zoals rondleidingen en kinderactiviteiten.

Honderd jaar geleden bestonden er nog 10.000 molens in Nederland. Vandaag de dag zijn er nog ruim 1.200 molens te bewonderen. De meeste worden door vrijwillige molenaars in werking gesteld. Als de molen voor bezoekers open is, dan hangt de blauwe wimpel uit.

Een bezoek aan een molen is de moeite waard: het is leuk en leerzaam. Sommige molens hebben een restaurant, een museum of een winkel waar traditionele molenproducten worden verkocht.

DE BAKFIETS BINGO

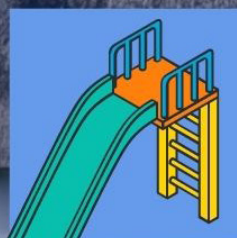
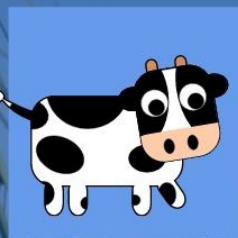
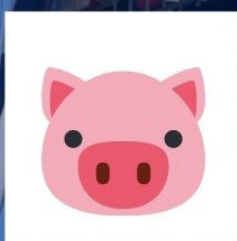

Photo Challenge

WIN

Één van de drie
speciale molentocht
abonnementen: fiets
**één maand lang voor
2 euro per uur!**

Post een originele en gezellige foto
op Instagram van jou samen met de
Cargoroo!

Tag @cargoroo**bike**
en gebruik de hashtags:
#cargorooroute2022 #letscargoroo

Ben jij de één van de gelukkigen?
dan mag je in de maand juni voor 2
euro per uur fietsen!

Cargoroo

Laakmolen/galgemolen

Bouwjaar: 1699
Herbouwd: 1986

Locatie: Den Haag

Functie: Poldermolen
Type: Grondzeiler

Taak: bemaling van de Noordpolder, buiten bedrijf. Is nu een woning.

Geschiedenis:

Tot 1983 bemaalde deze molen de Noordpolder en kreeg hierna de functie van waterniveauscherm voor het Laakkwartier. Doordat de molen steeds meer ingebouwd raakte werd de capaciteit steeds kleiner. Ook was restauratie hard nodig na schade door brandstichting. Een plan om de molen, die inmiddels enorm ingebouwd was, te verplaatsen ging niet door. Het draaien van de constructie was door de volle omgeving onmogelijk. Toch probeerde de bewoner het regelmatig. Ook is een rij bomen gekapt, zodat er iets meer 'lucht' rondom de molen kwam. In 1998 werd de molen stilgezet door ernstige windbelemmering en achterstallig onderhoud. Een grote opknapbeurt zorgde ervoor dat de molen op Nationale Molendag 2005 voor het eerst in bijna 8 jaar weer draaide!

De molen heeft sinds 1992 een maalverbod en mag dus alleen nog maar draaien.

Bezoekmogelijkheden: Niet te bezichtigen.

Vlucht: 25.70 meter

...Fiets nu naar de volgende molen: Essepad 3, 2272 JS, Voorburg...

De vlieger

Bouwjaar: 1621
Herbouwd: 1989

Locatie: Voorburg

Functie: Poldermolen
Type: Grondzeiler

Taak: bemaling van de Veen- en Binkhorstpolder.

Geschiedenis:

Het gebied rond Den Haag en Voorburg had vanaf 1442 maatregelen nodig voor de waterbeheersing. Door de komst van molens kreeg het veengebied geleidelijk het karakter van een polder. Zelfs na vernieuwing van één van de molens in de 17e eeuw was er nog geen einde gekomen aan de waterproblemen in het gebied. Uiteindelijk waren drie molens nodig voor het bemalen van de Veen- en Binckhorstpolder. De taak van de molens werd steeds meer overgenomen door stoommachines, maar gelukkig bleef de Vlieger bestaan. Wel werd de molen meer en meer begeven door dichte bebouwing. In 1948 was het even spannend, aangezien er een ontwerp lag voor een nieuw stadscentrum. Gelukkig zijn die plannen veranderd en bleef de Vlieger op z'n plaats. Wel is een aantal keer overwogen de molen alsnog te verplaatsen. De kosten hiervoor zouden hebben kunnen oplopen tot wel 3 ton..Waardoor het tot 1989 heeft geduurd voordat de Vlieger uiteindelijk toch is verplaatst. Op de huidige plek was de molen weer in staat om te malen! In 2005 is er, door het kappen van een flink aantal bomen, ook meer 'lucht' bij de Vlieger gekomen.

Bezoekmogelijkheden: April t/m oktober elke woensdag en zaterdag 13:30-16:30 en op afspraak.

Vlucht: 22.70 meter

...Fiets naar de volgende molen: Stompwijkseweg 24, 2266 GE, Leidschendam...

Verschillende soorten molens die je op de fietsroute kan tegenkomen

Poldermolens

Nederland is bijna helemaal vlak en ligt op veel plaatsen lager dan de zee. Grote stukken grond waren vroeger drassig. Om het land te kunnen bewerken en bewonen moest men de grond droog maken.

Daarvoor werden poldermolens gebruikt. De molen voert het overtollige water omhoog uit de polder en in een rivier of kanaal.

Door het droogmalen van meren en plassen is ons land sinds de 17e eeuw in oppervlakte groter geworden. Vooral in Noord- en Zuid-Holland zijn op deze manier enorme stukken grondgebied toegevoegd. Denk hierbij aan de Beemster, de Schermer en later ook de Haarlemmermeer.

De poldermolen is meestal in het bezit van een waterschap, dat de molenaar voor bewezen diensten beloont. Anders dan de industriemolen zoals een korenmolen, een papiermolen of een zaagmolen waar de bewerking en productie van materialen een verkoopbaar product oplevert, is de poldermolen wellicht het enige type molen waar geen direct gewin voor de molenaar verkregen wordt.

Korenmolens

Dit is de meest voorkomende molen. In de korenmolen wordt graan tot meel gemalen, dat is de basis van ons brood. Vanaf de 13e eeuw groeide de bevolking en werd de vraag naar graan groter. Daardoor kwamen er meer korenmolens bij. Tot op de dag van vandaag zijn er veel korenmolens die nog in werking zijn.

rondzeiler is een windmolen die vanaf de grond kan worden bediend. De wieken komen tot dichtbij de grond. De molen wordt door de molenaar vanaf de grond opgezeild.

Rondom een grondzeiler is eigenlijk altijd een afrastering nodig, want de draaiende wieken zijn een groot gevaar voor mensen en dieren. De aan- en afvoer van materiaal (bijvoorbeeld koren) is best problematisch, een probleem dat niet geldt voor een poldermolen. Het type grondzeiler werd gebouwd op locaties waar weinig windbelemmering was.

De meeste poldermolens zijn grondzeilers, want ze staan vaak in vlak gebied met weinig bebouwing. Grondzeilers die als korenmolen zijn ingericht, vind je voornamelijk in gebieden met veel wind of ergens op een natuurlijke verhoging in het landschap.

Een stellingmolen is een hoge windmolen met een galerij of stelling. Zo'n molen staat meestal in bebouwd gebied en moet hoog zijn om binnen de bebouwde kom voldoende wind te kunnen vangen (de vrije windvang). De wieken en de staart reiken dan ook niet tot de grond.

Om de molen te kunnen bedienen moet er halverwege de hoogte een stelling zijn (of ook wel omloop, zwichtstelling, galerij, gaanderij of balie genoemd), die rondom de molen loopt.

Beneden bevindt zich een grote ruimte om met paard en wagen (of auto) naar binnen te kunnen rijden, zonder dat je door de draaiende wieken gevaar loopt. De voet van een stellingmolen is meestal van steen, vanaf de stelling omhoog is het soms een houten constructie. Stellingmolens zijn meestal korenmolens.

Weetjes

Waarvan je nog niet wist dat je ze wilde weten

Vreugdestand

Als er iets heel leuks is gebeurd dan zet de molenaar de wieken van de molen in de vreugdestand. Dat kan als er iemand gaat trouwen of als er een kindje geboren is. De de meest lage wiek is dan links voor het midden vastgemaakt. Let er maar eens op als je een molen stil ziet staan.

Rouwstand

Als er iemand is overleden, zet de molenaar de wieken in de rouwstand. Iedereen weet dan dat er iets ergs is gebeurd. Als je voor de wieken staat dan is de meest lage wiek rechts van het midden vastgemaakt.

Korte ruststand

Als de molen voor korte tijd stil staat dan heet dat korte rust. Mensen uit de omgeving weten dan dat de molen even niet werkt. De wieken staan bij deze wiekstand helemaal recht voor het lijf van de molen als een plus teken.

Lange ruststand

Als de molen stuk is en gerepareerd moet worden dan kan deze een tijd niet werken. De molenaar zet de wieken van de molen dan in lange rust. Mensen uit de omgeving weten dan dat de molen voor langere tijd niet werkt. De wieken van de molen staan bij lange rust in een kruis.

Bovenmolen van driemansmolen

Bouwjaar: 1672

Functie: Poldermolen

Type: Grondzeiler

Omwentelingen:

2020: 11.550

Taak: bemaling van de Nieuwe Driemanspolder en woning.

Geschiedenis:

Van de drie molens staat de Bovenmolen het slechts in de wind. Tot 1970 was de Bovenmolen de hoofdseinmolen voor een groter (beneden-rijns) gebied. Boven de Rijn geldt geen maximum peil, maar onder de rivier is wel een seinmolen nodig om aan te geven wanneer er moet worden gestart/gestopt met malen. Dat de Bovenmolen van de Driemanspolder diende als seinmolen is nog te zien aan het gat waarin de stok voor de vlag (of de lamp) kon worden gestoken.

Tijdens de oorlog is heel veel van de molens gevergd (tot wel 1700 maaluren per jaar!) en hierdoor waren zij aan groot herstel toe. Het polderbestuur liet het niet zover komen en stelde de driegang buiten bedrijf. De provincie Zuid-Holland heeft de in slechte staat verkerende molens gekocht en van achter naar voren gerestaureerd. Hierna is het drietal bestempeld tot reservebemaling door de wet Bescherming Waterstaatswerken in Oorlogstoestand. Het herstel is enorm nauwkeurig uitgevoerd en heeft de molengang van de Driemanspolder weer helemaal maalvaardig gemaakt. Toch hebben de molens niet meer als drietal gedraaid en tot de eerste Nationale Molendag draaiden zij zeer sporadisch (niet meer dan maar 3 tot 4 keer per jaar) en jammer genoeg nooit als groep.

Die allereerste Nationale Molentocht op 6 oktober 1973 betekende dus echt iets nieuws: de molens maalden voor het eerst in meer dan 20 jaar (!) alledrie tegelijk! Sinds de jaren '80 maalt de driegang van Leidschendam ongeveer één keer per maand op een zaterdagmiddag.

Bezoekmogelijkheden: Niet te bezichtigen.

Vlucht: 28.30 meter

...Ga nu naar de volgende molen...

Middenmolen van driemansmolen

Bouwjaar: 1672

Functie: Poldermolen

Type: Grondzeiler

Taak: bemaling van de Nieuwe Driemanspolder en woning.

Geschiedenis:

De Middenmolen is in 2020 nog hersteld. De woning is verhoogd via buitentrappen toegankelijk, maar de molens van de Driemanspolder zijn tot 1800 niet bewoond geweest.

Bezoekmogelijkheden: Niet te bezichtigen.

Vlucht: 28.50 meter (grootste vlucht van de drie)

...Ga nu naar de volgende molen...

Quiz

Weetje: in ons land zijn meer dan duizend molens te vinden.

1. In welke provincie staan de meeste molens?

- A) Friesland
- B) Zuid-Holland
- C) Noord-Holland
- D) Zeeland

2. In welke provincie staan de minste molens?

- A) Flevoland
- B) Noord-Brabant
- C) Zeeland
- D) Gelderland

3. De grootste molen ter wereld is:

- A) 24,8 meter hoog
- B) 34,8 meter hoog
- C) 44,8 meter hoog
- D) 54,8 meter hoog

4. Waar staat deze hoogste molen ter wereld?

- A) België
- B) Nederland
- C) Duitsland

Quiz

5. Draaien molens linksom of rechtsom?

- A) Linksom
- B) Rechtsom

6. Wat is 'de Vlucht' van een molen?

- A) De tijd waarin één wiektop helemaal rond gaat.
- B) De hoogte van de molen (grond tot hoogste wiektop).
- C) De afstand tussen twee tegenovergestelde wiektoppen.
- D) De lengte van één wiek.

7. Wat is de Baard van een molen?

- A) Een plank tegen het insneeuwen.
- B) Het naambordje met daarop de naam van de molenaar.
- C) De opbergplaats voor reserve onderdelen.

8. Hoe heet een zware balk die het wiekenkruis ondersteunt?

- A) De Burgemeester
- B) De Admiraal
- C) De Koning

Ondermolen van driemansmolen

Bouwjaar: 1903

Functie: Poldermolen

Type: Grondzeiler

Taak: bemaling van de Nieuwe Driemanspolder en woning.

Geschiedenis:

De Ondermolen brandde in 1902 door blikseminslag helemaal af. Hierna is er, met een aantal onderdelen van de voorganger, een vrijwel hele nieuwe molen gebouwd. Bijna een jaar na de brand draaide de vernieuwde molen voor het eerst. Deze molen heeft wel vaker een makeover gehad: naast de restauratie in 1958 kreeg de molen in 2006 een nieuwe pomp, is in 2012 de kap helemaal opnieuw met riet gedekt en is in 2013 een gat ter grootte van een voetbal in één van de keermuren hersteld. Door de niet goed werkende pomp in de Ondermolen raakte de hele molengang uit balans. Na deze restauraties kon de Ondermolen er weer goed tegenaan! Uniek aan de Ondermolen is dat het de laatste voor een economisch doel grotendeels nieuw gebouwde molen in Zuid-Holland is.

Bezoekmogelijkheden: op afspraak.

Vlucht: 28.40 meter (grootste vlucht van de drie)

...Fiets nu naar de volgende molen: De Wiek 19, 2265 VK, Leidschendam...

Ondermolen van driemansmolen

Bouwjaar: 1777
Herbouwd: 1918/1989

Functie: Zaagmolen
Type: Stellingmolen

Taak: Het zagen van hout.

Geschiedenis:

Om ook bij windstilte te kunnen zagen is De Salamander voorzien van een stoommachine. De molen was in het begin van de 20ste eeuw in verval geraakt, maar is na 1917 door een nieuwe eigenaar als windwerktuig in ere hersteld. Toch bleef de stoommachine het meeste werk doen. Pas als de molen harder kon draaien dan de machine werd gebruikgemaakt van de windkracht. In de praktijk draaide de molen (met het volle zeil) pas bij windkracht 6! In 1953 werd De Salamander, toen al in matige staat, stilgezet. In de molen werd wel volop doorgewerkt op motorkracht. Voor de windmolen was de ontwikkeling een drama: het verval sloeg snel toe. In 1974 werd, na diverse gefaalde pogingen tot behoud, geconstateerd dat er geen toekomst voor dit monument was. De eigenaar kreeg een sloopvergunning. Tot afbraak kwam het gelukkig niet. Er was geëist dat de sloop door een erkende molenmaker moest worden gedaan, om zoveel mogelijk van de molen te redden. Omdat dat te duur was is de molen van de ondergang gered! Daarna is driftig geadverteerd (ook in buitenlandse kranten en tijdschriften) dat de molen op één voorwaarde te koop was: dat deze ook werd gerestaureerd. In die tijd heeft er ook een plan op tafel geleden om de molen over te plaatsen naar een houtzagerij in Assen, maar ook dit is niet doorgegaan.

Tegenwoordig wordt op de molen hout gezaagd voor parketvloeren, meubels, scheepsrestauratie en koets- en wagenbouw. Bij windstilte kan met behulp van een elektromotor worden gezaagd. In 2014 won de molen de BankGiroloterij Molenprijs; het geld werd gebruikt voor de bouw van een bezoekerscentrum en molenaarsonderkomen. Met dit nieuwe educatieve centrum naast de molen kunnen bezoekers worden ontvangen en is er meer ruimte om iedereen het molenaarsvak en de werking van de molen uit te leggen.

Maar één onderdeel overleefde het ruim 30 jaar durende intense verval en is nog onmiskenbaar aanwezig; de teakhouten windpeluw.

Bezoekmogelijkheden: zaterdag 14:00 - 16:00 en op afspraak

Vlucht: 21.40 meter

...Fiets nu naar de laatste molen: IJscclubweg 111, 2593 HH, Den Haag...

Nieuwe Veenmolen/Boschmolen

Bouwjaar: 1654

Functie: Poldermolen
Type: Grondzeiler

Omwentelingen:
2020: 11.550

Taak: Bemalen van de Veen- en Binckhorstpolder en ontvangstruimte.

Geschiedenis:

Oorspronkelijk bemaalde de molen samen met de molen De Vlieger (Voorburg) de Veen- en Binckhorstpolder (van circa 648 hectaren). De molen is al sinds mensenheugenis buiten bedrijf, maar bleef geheel maalvaardig bewaard in een groene enclave tussen woonwijken en spoorlijnen. Meestal wordt eens per maand gemalen, ook om de doorstroming van de sloten rond de molenwerf te bevorderen. De omgeving loopt verder gevaar door de bouw van nieuwe kantoorcomplexen.

Bezoekmogelijkheden: Niet te bezichtigen.

Vlucht: 26 meter

Vlucht: 21.40 meter

...Nu alleen nog de fiets wegbrengen en dan lekker naar huis...

You made it!

Cargoroo

Quiz antwoorden

1. In Zuid-Holland (antwoord B) staan de meeste molens.
2. De grootste molen ter wereld is (antwoord C) 44,8 meter hoog.
3. In Flevoland (antwoord A) staan de minste molens. Hier staat er namelijk geen één!
4. De zware balk die het wiekenkruis ondersteunt heet (antwoord A) de Burgemeester.
5. Molens draaien in Nederland altijd linksom (antwoord A).
6. Deze 44,8 meter hoge molen staat in Schiedam in Nederland (antwoord B).
7. De baard van een molen is de plank die insneeuwen voorkomt (antwoord A). Op de baard staat vaak het bouwjaar en/of de naam van de molen.
8. De 'Vlucht' van een molen is de afstand tussen twee tegenovergestelde wiektoppen (antwoord C).